

GEMEENTE
Schagen

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Jonkerstraat 31, Waarland, gemeente Schagen
Adviesnummer	20166
Opsteller(s)	C.M. Soonius (senior-archeoloog)
Datum	31-07-2020

Advies	Vrijgeven
Vervolgtraject	Geen.

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: Miriam van Loenhout) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de realisatie van 20 seniorenwoningen in de vorm van een 'Knarrenhof' aan de Jonkerstraat 31 in Waarland, gemeente Schagen. Op 26 juni 2020 heeft DNS een concept aanvraag ingediend. Het plangebied is momenteel in gebruik als weiland en heeft de bestemming agrarisch met waarden. Het wordt aan de zuidzijde begrensd door B&B De Boereplaats, aan de oostzijde door bebouwing en aan de westzijde door de ijsbaan (afb. 1). Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 0,5 ha.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Landelijk gebied Harenkarspel (vastgesteld 11-12-2013).¹ Voor de voormalige gemeente Harenkarspel is in 2011 een beleidsnota cultuurhistorie opgesteld met een bijbehorende beleidskaart archeologie.² De beleidskaart archeologie is vervolgens in de bestemmingsplannen opgenomen. Dit heeft geresulteerd in een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4.

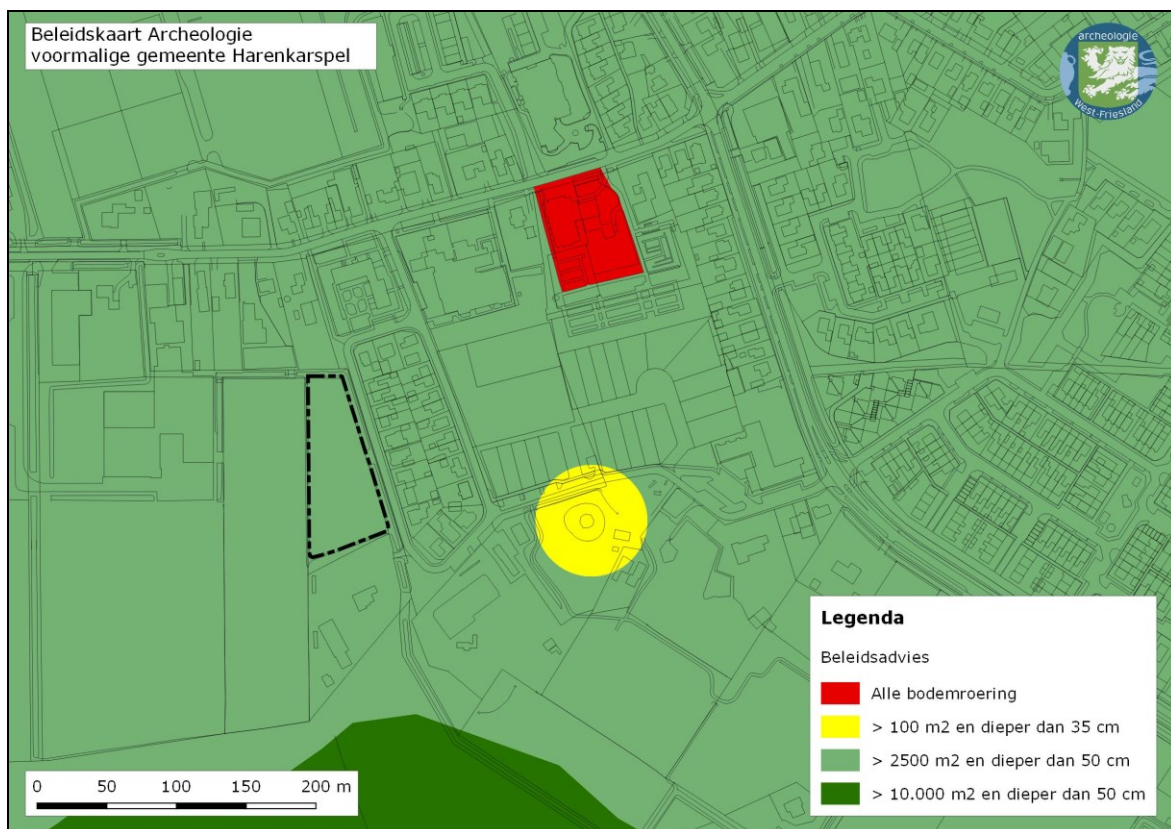
Volgens de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Harenkarspel ligt het plangebied in een zone waar bij plannen vanaf 2.500 m² en dieper dan 50 cm rekening dient te worden gehouden met de archeologie (afb. 2). In de toelichting van de beleidsnota cultuurhistorie wordt aan de vrijstellingsgrens van 2.500 m² een middelhoge verwachting toegekend voor de prehistorie en Romeinse Tijd. Onbekend is waar deze verwachting precies op gebaseerd is. Aan de beleidskaart ligt geen verwachtingsmodel ten grondslag.

¹ Bügel Hajema, 2012. NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

² Nyst e.a. 2011.

Afbeelding 1. Ligging plangebied op een recente luchtfoto (bron: PDOK).

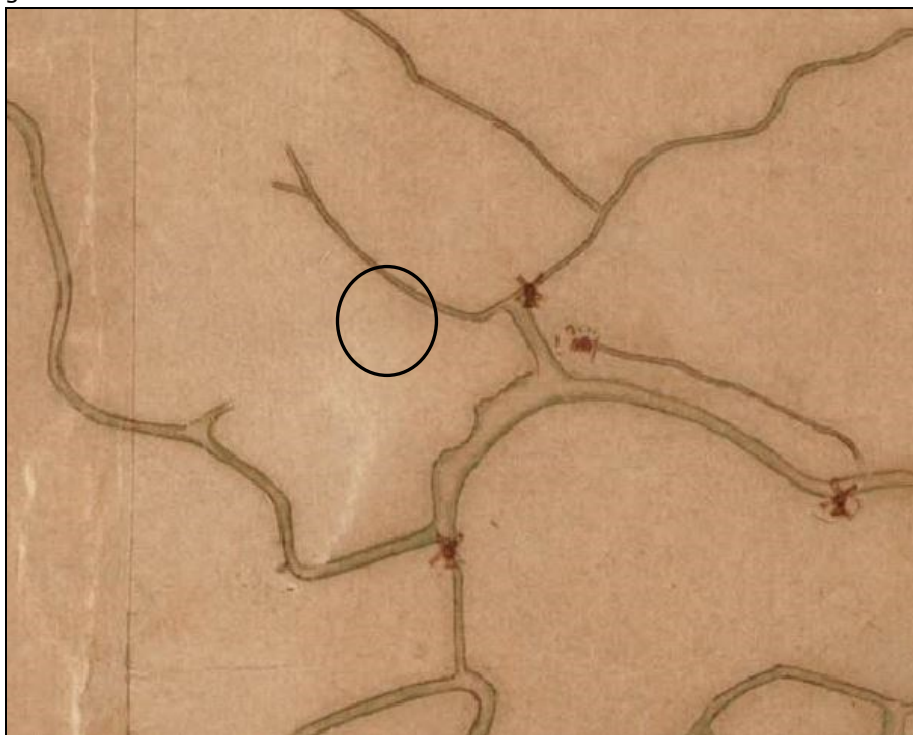
Afbeelding 2. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Harenkarspel.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt binnen de Waarlandpolder. Deze polder maakt van oudsher onderdeel uit van 'oud land' dat omringd werd door meren. Aan het begin van de 17de eeuw lag om de polder de zogenaamde Geestmerambachtsboezem. Ongeveer halverwege de 16de eeuw werd hier waarschijnlijk windbemaling ingevoerd. De Waarlandpolder is in 1575 met behulp van een van de eerste watermolens drooggelegd.

Ten westen van het plangebied ligt de Poldermolen van Waarland.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de historische kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 is geen bebouwing zichtbaar binnen het plangebied. De molen is duidelijk zichtbaar en de molensloot loopt door het noordelijk deel van het plangebied (afb. 3). Op de latere kadastrale minuutkaart uit 1819 is in het plangebied eveneens geen bebouwing zichtbaar (afb. 4). Volgens de bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel (OAT) was perceel 333 in gebruik als weiland. De molensloot doorkruiste het plangebied. Ten gevolge van de ruilverkaveling is de oorspronkelijke percelering geheel verdwenen.

Afbeelding 3. De globale ligging van het plangebied op de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 (collectie gemeente Enkhuizen).

4. Archeologische en geologische bronnen

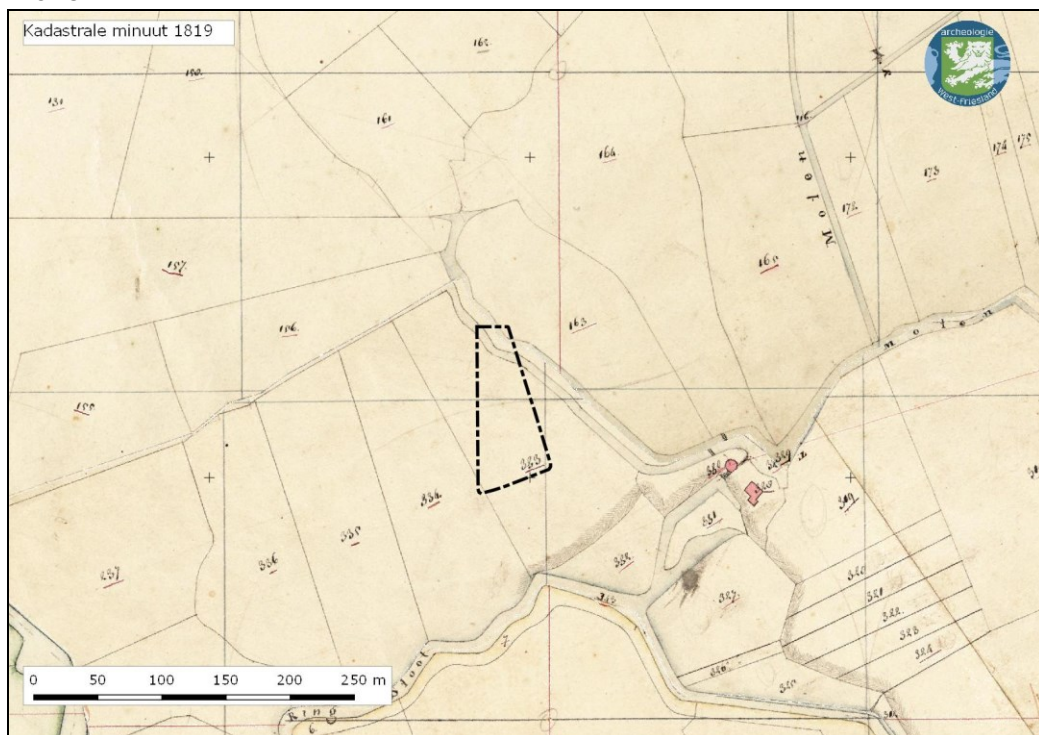
Waarland ligt op de geomorfologische kaart in een vlakte van getijafzettingen (code 2M35).³ Dit is op de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Harenkarspel vertaald naar de middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en Romeinse Tijd (groen op afb. 2: vrijstellingsgrens 2.500 m²).

Nabij het plangebied is in 2015 een bureauonderzoek en booronderzoek uitgevoerd (Archisnummer 2485367100). Aanleiding voor dit onderzoek was de voorgenomen vergroting van de bestaande sporthal pal ten noorden van het plangebied, de bouw van winkelruimtes en de bouw van woningen. De tijdens het veldwerk aangetroffen afzettingen zijn in een dynamisch (getijden)milieu gevormd waarin geen voor bewoning geschikte omstandigheden heersten. Er is geen veen aangetroffen. Dit

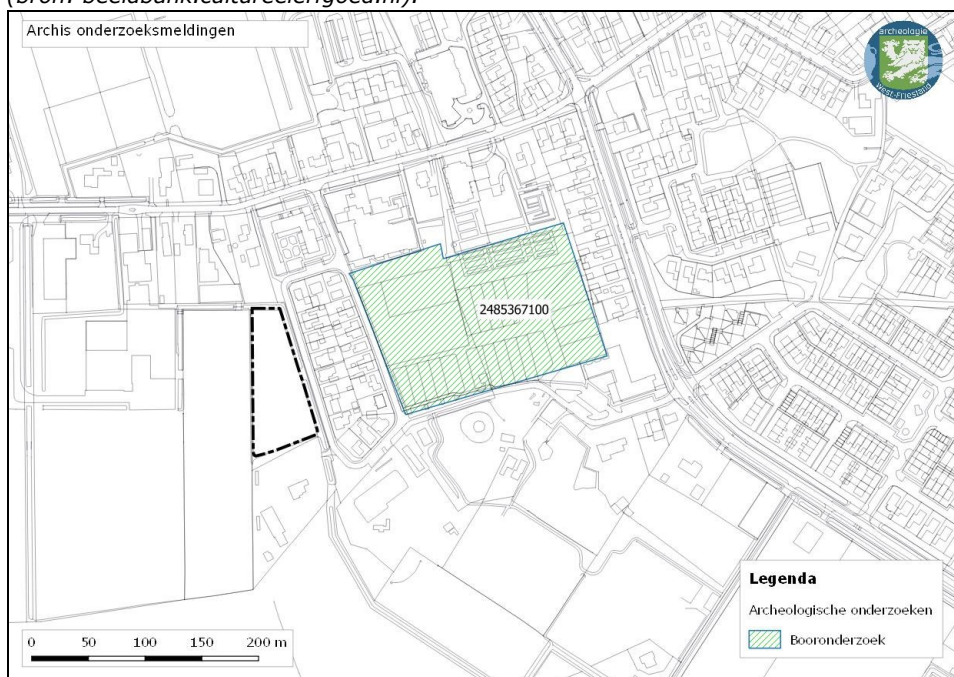
³ Stiboka/RGD 1981.

en het ontbreken van archeologische indicatoren heeft geleid tot een vrijgave van het plangebied. De middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en IJzertijd-Romeinse tijd kon naar beneden worden bijgesteld.⁴

In en om het plangebied staan verder geen vondstmeldingen in het landelijke registratiesysteem Archis.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1819 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Afbeelding 5. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op kaart met archeologische onderzoeken.

⁴ Exaltus 2015: Archiszaaknummer 2485367100.

5. Conclusie & Advies

Het plangebied heeft een omvang van ca. 0,5 ha en overschrijdt daarmee de vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek.

Op basis van het archeologisch booronderzoek dat is uitgevoerd in 2015 ter hoogte van de oude voetbalvelden kan gesteld worden dat voor het plangebied een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie of Romeinse Tijd geldt. Voor de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd geldt eveneens een (zeer) lage verwachting. De ruilverkaveling heeft de vanaf de 16de eeuw aanwezige verkaveling geheel gewist.

Gezien de beperkte bodemroering in combinatie met de lage archeologische verwachting is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

6. Bronnen

Archis 3.0

Bügel Hajema, 2012. Toelichting Bestemmingsplan Landelijk Gebied Harenkarspel (vastgesteld 11-12-2013). NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Exaltus, R., 2015. Waarland "De oude voetbalvelden. Gemeente Schagen. Een inventariserend archeologisch onderzoek. *Steekproefrapport* 2015-05/10. De Steekproef, Zuidhorn.

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Harenkarspel, sectie E, genaamd Waardland, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Noord-Hollands Archief

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Stiboka/RGD, 1981. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartbladen 14 Medemblik - 9 Den Helder - 10 Sneek - 15 Staveren (gedeeltelijk)*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

Westfries Archief